

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

І.Б. ТЕРНАВСЬКА, кандидат екон. наук
Уманський національний університет садівництва

Під інноваційним розвитком слід розуміти закономірні зміни, що пов'язані зі створенням та удосконалених впроваджених у виробництво конкурентоздатних технологій, продукцію або послуги, що одержали попит на ринку, а також закономірні зміни в організаційно-технічних рішеннях виробничого, адміністративного, комерційного чи іншого характеру, що знайшли застосування в практичній діяльності і які суттєво покращують структуру та якість виробництва та (або) соціальної сфери. Інноваційну діяльність можна визначити як одну із форм інвестиційної діяльності, що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво та соціальну сферу. Інноваційна діяльність, що пов'язана з капітальними вкладенням в інновації, називається інноваційно-інвестиційною. Схиляємось до думки, що інвестиційні та інноваційні процеси слід розглядати не окремо, а в комплексі, що призводить до необхідності побудови інноваційно-інвестиційної моделі, яка поєднує інвестиційні та інноваційні принципи, методи та механізми реалізації, критерії прийняття інноваційно-інвестиційних рішень.

Однак на сучасному етапі існує багато проблем розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності вітчизняних підприємств, серед них і незадовільний стан інноваційної інфраструктури. В інноваційному середовищі України практично відсутні венчурні фонди, інноваційні банки та інші учасники, що здійснюють фінансування інноваційної діяльності на перших етапах. Розвитку даних інституцій перешкоджає ряд проблем організаційного, правового та економічного характеру та відсутність таких складових як: ринки і галузі, що швидко розвиваються, кваліфікований менеджмент компанії, рівень розвитку фондового ринку. Важливим аспектом, що негативно впливає на формування інноваційної інфраструктури в Україні, є майже повна відсутність взаємодії її елементів. Відсутні і центри трансферу технологій, які у провідних країнах світу виступають у процесі здійснення інноваційної діяльності, виконуючи посередництво між суб'єктами, що продукують нові ідеї і технології і підприємствами, що їх потребують.

Існують і наступні серйозні проблеми в аспекті інноваційно-інвестиційної діяльності. Для того, щоб інноваційна модель розвитку почала працювати, потрібно створити економічні та регулятивні передумови, щоб підприємство прагнуло оновлювати свої техніку, розробляти нові продукти і технології. Це в свою чергу підіймає питання мотивації самих підприємців щодо здійснення інноваційної діяльності. Традиційно, серед мотивів інноваційної діяльності необхідно виокремити наступні: отримання і привласнення прибутків, збільшення обсягу продажів і частки ринку, захоплення нових ринків,

підвищення конкурентоспроможності, а також зниження витрат, особливо трансакційних, розвиток внутрішнього потенціалу підприємства (технологічного, кадрового тощо), покращення фінансового стану, збільшення величини грошового потоку. У даному випадку інноваційна діяльність виступає не як мета, а як інструмент досягнення основної мети діяльності будь-якого підприємства, а саме - досягнення прибутків. У цьому контексті можна пояснити і відсутність особливої мотивації підприємств щодо здійснення інноваційної діяльності у зв'язку із відсутністю належних умов для розвитку нововведень, відсутністю управлінського досвіду, дефіциту ресурсів на здійснення науково-дослідних робіт і їх впровадження, низьким рівнем конкурентного середовища у сфері інновацій в країні, що, в цілому, не штовхає компанії до якісного вдосконалення своєї діяльності, зміни старих видів діяльності і пошуку нових напрямів вдосконалення окремих товарів, послуг, процесів. Серед проблем мотивації учасників інноваційно-інвестиційного процесу є також те, що залучення інвестицій до інноваційної сфери характеризується високим економічним ризиком, оскільки не існує певності щодо успішності розробки і комерціалізації таких нововведень і суб'єкти підприємництва можуть не отримати очікувані вигоди від здійснення такої діяльності, а лише нести витрати.

Інноваційно-інвестиційний процес в Україні також ускладнюється в умовах тінізації національної економіки. Суб'єкти підприємництва вдаються до тіньової діяльності для збільшення своїх прибутків, і часто їх діяльність у такому напрямі є вектором в іншу сторону, а саме: отримання прибутків у поточному періоді, ніж здійснення легальних інновацій для отримання доходів у майбутньому. Хоча питання взаємозв'язку інноваційно-інвестиційного процесу і тіньової економіки потребують подальшого вивчення.

Проблема успішної реалізації інновацій в Україні також ускладнена структурною недосконалістю національного господарства, неефективністю ринкового середовища та повільним розвитком економіки в цілому, дефіцитом державного фінансування, що підвищує вірогідність невдалого впровадження нововведень. У більшості розвинених країн світу, особливо в країнах ЄС, задля вирішення таких проблем, що стають перешкодами на шляху інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств, створену систему застосування державою комплексу стимулів сприяння інноваціям, передбачаючи, що різні форми державної підтримки покликані «здешевити» вартість інвестицій в інновації, що стає додатковим стимулом для інвесторів в процесі прийняття рішення».

Окремою проблемою розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств виступає неефективність системи державної підтримки, яку має бути переглянуто як з точки зору підвищення дієвості надання пільг і преференцій, так і з точки зору скасування багатьох заходів у даному напрямку, що навпаки спотворюють умови господарювання і можливості інноваційно-інвестиційного розвитку.